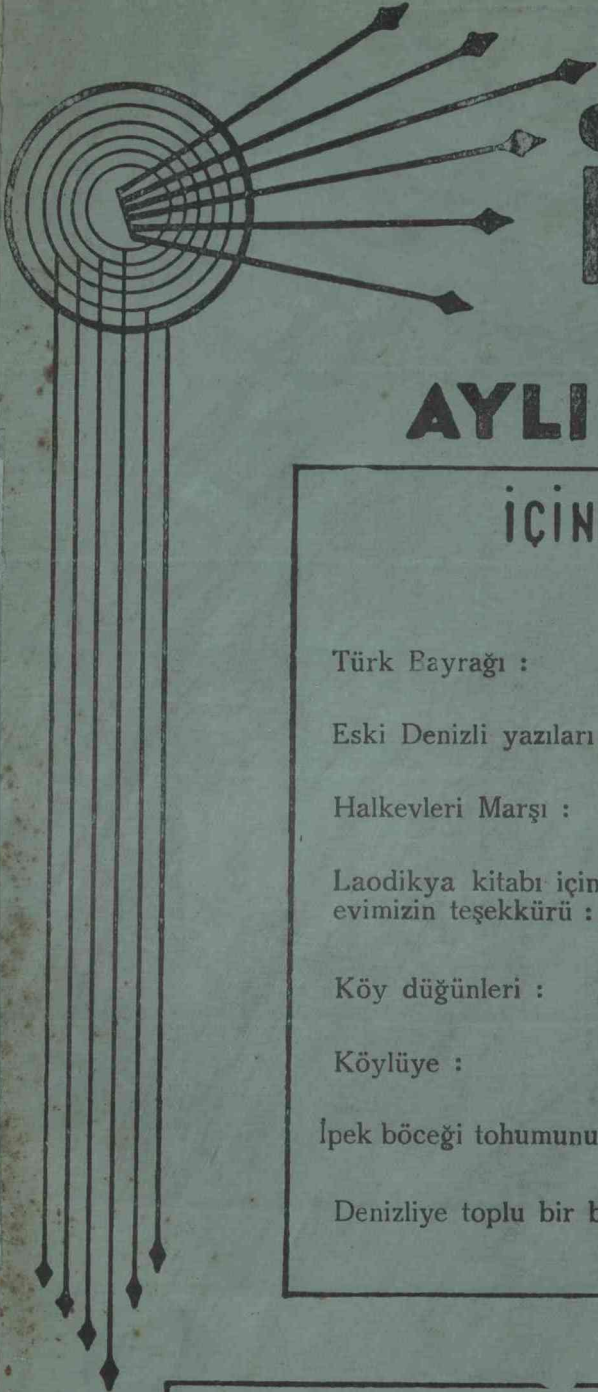

İNANÇ

AYLIK DERGİ

İÇİNDEKİLER

Türk Bayrağı :

Tevfik Kuran

Eski Denizli yazıları :

N. P. Dünder

Halkevleri Marşı :

Zeki Ülkü

Laodikya kitabı için)
evimizin teşekkürü :)

A. Ulvi Darıverenli

Köy düğünleri :

F. Akçakoca Akca

Köylüye :

Zeki Ülkü

İpek böceği tohumunu tayin usulü:

Akif Tunç

Denizliye toplu bir bakış :

Fehmi Erdoğan

SAYI

5

DENİZLİ

HALKEVİ

Fiatı : 12 $\frac{1}{2}$ kuruştur

Denizli Cumhuriyet Matbaası

İNANÇ

AYLIK HALKEVİ DERGİSİ

SAYI : 5

TEMMUZ 1937

İMTİYAZ SAHİBİ : ETEM MUTLU

Türk Bayrağı

○ al beyazın ahenkli dalgalarında medeniyet tarihinin parlaklığı ve millî varlığımızın yüksekliği var. O, bir semboldur ki binbir âbide yaratmıştır. O, Türk semalarından dört bucağa engin üfuklara kültür ve faziletin nurlu ışıklarını yaymış ve saçmıştır. O, hürriyetimizin ve Türk istiklâlinin şeref timsalidir. Varlığımızda onu, onda varlığımızı buluruz. O, dalgalandıkça Türkün zafer destanları canlanır. Hasılı Türk bayrağı sevimli vatanımızı ve büyük milletimizi temsil eder.

Kalbinde vatan duygusu, güksünde yüksek millî ideali bulunan her Türk onu, o al bayrağı büyük bir saygı ile sever. ona saygı göstermek vazifemiz, onu sevmek de en büyük hakkımızdır.

Onun al beyaz çehresindeki hareketler kalbimizde beslediğimiz milli duygulara heyecanlı bir vechе verir, memleket ve milletin yüksek menfaatlerine uygun ve hakim fikirler bu hislerden doğar. İşte o vakit şaşmayan bir iman, ruhlari sarar vatan düşüncesi her şeyden üstün bir şekil alır ki yaşamının asıl zevki, manevi hayatımızın yükselebileceği bu asalet derecesindedir. Şu itibarla bayrağımıza saygı ve sevgi ile sıkıca bağlanmak büyük bir fazilet olur ve onu her fırsatta içten gelen bir duygu ile selâmlamak da en mukaddes bir borcumuzdur.

Çok yıllar geçti fakat hala tatlı izi ruhumdan silinmiyen bir canlı tablo arzedeiyim :

Bir Türk yavrusu gördüm, o , teptenba bulduğı bir açık salonda, duvardaki sevimli bayrağı adım adım büyük bir sayğı ile yanaştı, bayrağın ucunu iki eliyle tuttu, dudaklarını yanaştırdı ve onu öptü, ruhundan ayrılup gelen göz yaşı damlaları ile ıslanan bu bayrağı yüzüne, gözüne sürdü ve yine sayğı ve sevgi ifade eden bir durumla ayrıldı, bu genç bu hareketinde çok samimî idi, çünkü bunu ben görüyordum amma o beni göremezdi.

Bayrağı tahassür, bu.

Bayrağımızı okumaya ve anlamaya çalışalım, o bize neler anlatır neler... Anlamağı çalışalım diyorum, bu bir terbiye işi buna gerçekten ihtiyacımız var. Ancak millî terbiye ile hisleri işlenmiş ince ruhlarımızdır İki milli günlerimiz ve bayramlarımız için elinde doğru, dürüst, tertemiz bir bayrak bulundurabiliyor.

Eni, boyu bir kanunla tesbit edilmiş bulunan bayrağımızın ay ve yıldızını yapmak ve bunları bayrağın büyüklüğüne göre inceleyip hesap etmek bir meslektir. Sonra bunları dikmek ve icabeden millî günler için hazır bulundurmak, tertemiz ve buruşmamış bir şekilde saklamak yine ayrı bir meseledir.

Bayrağımıza büyük bir sayğı ve sevgi ile bağı kalmak köyde, kentte hasılı her yerde büyük küçük kadın ve erkek her Türke mukaddes bir boçtur.

Neşriyat komitesi başkanı
Lise direktörü
Tevfik Kuran

Portreler

I

*Geçmiş zaman olur ki
hayali cihan değer ...*

Eski Denizli yazıları

Gonceali yokuşundan teren ihtiyar bir kardiyak gibi solugan nefeslerle çıkarken insanın yüzünü serin bir şimal ruzgârının okşamasına rağmen, güneş yüksek ve mağrur dağlar arasında ovaya serpilmiş, Denizliyi de yakar kavurur. Bazan öyle anlar olurki insan kendisinde teneffüse mecal duymaz. Ne dondurmacı Kadirin Kaymak dondurması nede şerbetçi Hasanın (buzlu şerbeti) bu ağırlığa hiç bir fayda vermez. Güneşin, rutubetli toprağının havasında yarattığı hararet her şeye ve tabiatın her zerresine hakim olur,

Yaşlılar Çaybaşının ihtiyar Çınarlarının altında, Delikli çinarda Meserret Kahvesi havuzunun başında kölge ve serinlik bulmak için şitap ederler.

Bu mevsim gençlerin ve işçilerin mevsimidir. İdadi mektebinin imtihanlarını muvaffakiyetle bitiren gençler ya debboy havuzunda Reşadın yüzmesini seyrederek ve yahudda debboy kahvesinde Nevzadın gür sesile okuduğı şarkıları dinlerlerdi Nevzad yaratılışı itibarile her şeyden önce kudretli bir san'at-kâr idi. Kültürü henüz tekemmül etmemişti. Fakat onun bir azda romantik ruhu. Onu muhitinin üstünde gelecek için vad ve ümitle dolu bir şahsiyet yapmıştı. Nevzad, varlığının derinliklerinde yaşayan heyecanını kalem ve fırçadan ziyade gür ve kalın sesile ifadeye çalışır ve muvaffak olurdu. Onun şarkıları istiğrak içinde dinlenir. ve her kes nağmelerin rengi ve çeşitle kendi ruhunda bir ilgi bulurdu. Eu ahenge İstanbuldan (sıla) ya gelen adedleri çok az bazı harbiye talebeleride katılırdı. Harbiyeliler, oradaki gençlik için, denilebilirki bir

ümit ve ihtiras noktasıdır. onların süslü elbiseleri parlak mehmuzları, ve bilhassa beyaz kılıçlarının şakırtıları, gençliğin emel ile dolu ruhu içinde nihayetsiz bir ümit ve hulya kapusu açardı. Bu gün artık ihtiyarlayarak emekli olmuş o geçen harbiyeliler olmasaydı bende belki hiç bir zaman İstanbul heves ve alâkası doğmayacaktı.

Sıcakların bu kavurucu şiddeti karşısında işçilerin en kesif ve sürekli çalışma mevsimi bu zamanlardır. Güneş, bütün ibtidai şark milletlerini pek haklı olarak tasavvurları gibi hiç şüphe yokki insanların biricik nimet kaynağıdır. Binlerce vazifeleri içinde buğdayları sarartıp sertleştiren üzümleri yetiştirip olgunlaştıran hep odur. Vakıa buğday insan hayatının ilk gıdasıdır. Fakat üzüm ona bir renk ve mana veren tek bir unsurdur. Eğer üzüm olmasaydı insanların hulya ve emelleri aşk ve heyecanları bu kadar inkişaf edemezdi. Eğer (Bakusun) ilhamı olmasaydı belkide san'at ve güzellik fikri doğmazdı. Eflatunun bize (ziyafette) anlattığı (Sokratın) fikirleri şarabın sinirlere verdiği kudret ve genişliğin mahsulünden başka bir şeymidir? Eğer bu ziyafet olmasaydı, insanlığın ilk hakiki ve büyük mütefekkir başı belki bize ebediyen meçhul kalacaktı. Hiç bir dünya edebiyatı tasavvur edilmezki orada üzüme ve onun mahsulüne büyük ve geniş bir yer verilmesin.

İşte bunun içindirki hemen her memlekette üzüm kesimi zamanı bir neş'e ve eğlence ile başlar. Yüzlerce asırdan beri devam edip gelen bu güzel ananayı taassubun dar ve kısa görüşü yıkamamış, insanlığın iradesine, duygusuna, düşüncesine hakim olan bu korkunç ejder bağların duvarlarından atlamak cesaretini kendinde bulamamıştı.

Bağ sanki bir (memleket tışı) kaidesinden istifade eden imtiyazlı bir topraktır. Sokakta tırnaklarını bile görmek mümkün olmıyan genç kızlar ve kadınlar burada tam bir serbestlik içinde kınalı parmaklarıyla üzümleri keserler, taşırlar, bandırırlar ve sererler. Hararetin kırk dereceden yukarı olduğu dakikalarda bile içlerinden bir memleket türküsü söyleyen kadının yanık sesinin kendilerine verdiği neş'e içinde üzüm sepetlerini atlayarak sıçrayarak bir götürüşleri vardır ki bu sırma

saçlı kızların bu ahengine derin, samimi ve sıcak bir duygu ile bağlanmamak mümkün değildir. Günlerce güneşin altında çalışan bu kız ve genç kadınların içinde öyleleri vardırki Güneş onların asıl derileri üstünde en ufak bir leke bile yapamaz. Yalnız çehrelerde soluk bir nar çiçeği rengi bırakırdı. (Hegelin) kâinat felsefesini bilmiyen (Müset) yi duymayan (Nedimi) işitmiyen (Epikürü) hiçbir zaman anlamıyacak olan bu zavallı fani çiçeklerin gözlerinde o kadar keskin bir zekâ vucutlarında öyle bir olgunluk ve kıvraklık vardırki . . . bu (Nuans) leri yakalamak için (Leonar dövinç) nin furçası ve gözleri lâzımdı. Bu güzel çehrelerde bazı öyle gözler vardır ki insanı kül kümür edecek kadar kudretli bir enerjile dolu idi. Aradan geçen otuz uzun yıldan sonra bu tahribatın elan benliğimde izleri vardır. Elan kulaklarımda ince ve tatlı bir sesin:

Pençereden el eder

Kaşları gel gel eder

Senin orada duruşun

Beni burada deli eder

diye çinladığımı duyuyorum . .

Bağ mevsiminin en tatlı anları geceleridi, Denizli geceleri kadar güzel ve heybetli geceler dünyanın çok yerinde tesadüf edilmez. Mehtablı zamanlarda ayın kümüş ışığının mor dağlardaki serpintisi karcı dağlarından Honaza kadar bir toz kurşuni renk içinde heybetli bir kale gibi görünür. Bin bir efsaneyi sayıklayan bu ilâhi ve esrarengiz manzara içinde dalarak insan neleri düşünür. Burası aşk ve hülyanın fikir ve ebediyetin yurdudur. Burada insan fanilikten uzaklaşarak nihayetsizliklerin içine dalar gider. Burada yalnız azemet ve ahenk vardır.

Ben çardakta bağ beklerken bu nefis taplo karşısında saatlarca gaş olurdum. Ara sıra Helvacı Musanın tatlı ve erkek sesile tahta çalması, uzaktan bir boru sesi, Civanın bağından uçan bir kadın kahkahası, tabiatın bu manalı sükûtü içinde daldığım uykudan beni uyandırırır. Sinirlerimde ibtida bir yorgunluk ve durgunluk veren tabiat beni sonra şiddetli

bir taşkınlıkla coşturur. Ve sesimin yetebildiği kadar :

Samancılar imanım erken gelir samandan
Şu yosmayı kaldırdılar tavandan

diye bağırtırdı. Elimde, kubur, bağdaki köpekleri kovalamak için dolaşırdım. Her omca bana bir insan heyulâsı gibi gelir ve irkilirdim. Teftişimi yaptıktan sonra dönerken kuburu havaya sıkar ve onun tırakasının verdiği gururla vezifesini yapmış bir nöbetçi devriyesi sevinci ile kulübeme dönerdim. Sabahları erken kalktığım vakit en çok temenni ettiğim şey havanın biraz yağmurlu olmasidi. Çünkü yağmurlu havalarda ceviz ağaçlarına sarı kuşlar gelecek ve o gün dedem muhakkak beş sarı kuş vuracaktı. Sabahleyin çok defa, güneşle beraber dedemin peşinde karaman köyüne doğru ne kadar büyük bir heyecan içinde koşardım. Karaman köyü havuzlarını geçüp küçük karamana çıkan yolu çıkarak tarlaların içinde ve ihtiyar ceviz ağaçlarının altında dakikalarca ve bazan saatlarca bekler ufuklardan süzülerek gelen bir sarı kuş dedemin tüfenginden çıkan saçmalarla pırıldayarak yere düşerken onu yakalamak kadar bana zevk veren bir şey olmazdı.

Gündüzleri kiremitcilerin öpünde bir müddet dinlendikten sonra ikindinin gelmesini ve kahveci Şakirin ihtiyar ve yaşlı kavak dibindeki kahvesini açmasını beklerdim. Asırların acı ve tatlı hatıralarını sinesinde saklayan bu ihtiyar çınar bilmiyorum acaba her fani gibi ömrünü tüketmiş ve mahvolup gitmişmidir ? Bu ihtiyar çınarın ne korkunç hatıraları vardır. Bilmem hangi tarihte eşkiyalar bunun koğukunuda saklanarak Kerzileden gelen yolcuları soymuşlar. Daha bir kaç yıl önce memleketin en haşarı delikanlısı Tekaut oğlu Zühtü burada bir adam yralamıştı. Bu çınarın bence en karakteristik hususiyeti bütün yaz bunun dibinde oturan (90) yaşındaki Hüseyin dayı idi benim gibi kahvenin açılmasını gözetler. Kahve açılır açılmaz değneğine dayanarak yavaş, yavaş karşıda ki bağından gelir ve hasır üstüne bağdaş kurarak çubuğunu telendirirdi. Hüseyin dayının en samimi ve en aziz dostu ben idim. O geçen bir asrın canlı bir tarihidi. Ispartalılarla Abdi bey oğlunun kavgasından tutunuzda Kırım (93) muharbesini

uzun uzadıya hikâye ederdi. Serdari Ekrem Ömer paşa ona nazaran insanların üstünde tıbbı (Niçe) nin tahayyül ettiği gibi bir şahsiyetti.

Ruslarla Silistrede nasıl döğüşmüşler ve tabiyelerden fırlayarak süngü hücumüle onları nasıl Tuneya dökmüşler. Sivas-topolu nasıl almışlar. İstanbulda Veli Efendi çayırında nasıl konaklamışlar. Bütün bu hikayeleri kendisine mahsus bir mantık ve görüş çerçevesile (90) yılın sesine verdiği bir durgunluk içinde anlatırdı. Ona nazaran artık dünyanın tadı kalmamıştı. Hayat günden güne zorlaşıyor. ve devlet kuvveti azalıyor. Çünkü onlar İstanbulda Kırım muharebesi zamanında boğaçanın tanesini üç akçaya yemişlerdi. Gavurlar hiç bir zaman şimdiki kadar azgın değildi. Hüseyin dayı Bitgin fersiz gözlerini süzerek hep eski zamanlardan her gün hasretle dolu bir vak'a anlatırdı. Onun bu ihtiyar ve zayıf mantığında elbette bir hakikat parçası vardı. İmparatorluk her gün bir parça daha sukut ediyor ve her gün Avrupa Emperyalizmi karşısında iktisadî bünyesinden bir şey gaip ediyordu. Hüseyin dayı Realitenin bu acı hakikatını kendi hadesesile görmüşü Hüseyin dayı ile bu muhabbetimizi çok def'a efelerin bağlanması keser ve zeybek oyunlarını seyre daldardık. Ah, şimdi acaba yine kara gözlü kızlar bağlardan üzüm keserlerken yine yanık türküler söyleyorlarmı yine geceleri bağcılar aynı neşe içinde bağlarını bekliyorlarmı ? Yine kır kahvelerinde bağlamalar çalınıp zeybekler oynanıyormu ? Bilmiyorum. Belki de evvet daha ziyade

Fakat o şahsiyetler artık kâmilten denişmiş. Ve ortadan gaip olmuştur. Belki de bazıları uzun yılların kendilerine verdiği yorgunluktan doğan zaaf içinde kendi köşelerine çekilerek hayatlarının son dakikasını beklemektedirler...

Hayat bir sahnedir. Her kes rolünü yaptıktan sonra çekilir gider...

N. P. Dünder

Halkevleri marşı

Bir baba evi gibi; kutlu, sıcak halkevi.
Bu mukaddes ocakta, asrımızın her nevi
Bilgi, san'at ve teknik ateşinin alevi
Gece gündüz parlıyor. o, bir kültür mabedi.

Yaradani bizleriz güzelim yurdumuzun,
Ruhunu biz besleriz ancak ulusumuzun.

Eskilikler yerine, yurdun her bir şehrine
Dikilen bu anıtlar, köhne hisler yerine
Geçen yeniliklerin ateşgedeleridir.
Türkün ateşçileri kendi büyükleridir.

Yaradani bizleriz sevgili yurdumuzun,
Ruhunu da besleriz elbet ulusumuzun.

Yurtta birer kâlp gibi vuran bu abideler;
Nabızlarda attıkça, neler olacak neler?
Asırlar bahşedecek, bize geçen seneler.
Türkü en yüksek ulus yapacaktır bu yerler.

Yaradani bizleriz güzelim yurdumuzun,
Destegi halkevleri ancak umudumuzun.

Sana söz veriyorum, benim ulu Önderim!
Evim gibi sevdiğim bu ocağa giderim.
Hem müşkülüm hallolur, hem de kalmaz kederim.
Mabedimi sorana: ben, halkevidir derim.

Yaradani bizleriz sevgili yurdumuzun.
Kültürle dolup tşşsin ruhu ulusumuzun.

Zeki Ülkü

Lâodikya

Bu ad ile Halkevi Dil, tarih ve Edebiyat komitesi üyesinden
F. Akçakoca Akçanın Büyük itina ile yazdığı kitap İstanbul-
da basdırılarak yurtdaşılar sunulmuştur.

Denizli — Goncali istasyonları arasında bulunan Laodikya (Eskihisar)
hakkında ötedenberi pek muhtasar bilinen malumat arkadaşımız tara-
findan uzun uzadıya incelenmiş tevsi edilmiş yıllardanberi devam ede-
gelen tettebbuu neticesinde arzu olunduğu kadar ciddi ve hakiki bilgi-
lerle bezenerek meydana çıkarılmıştır. Gerek Türkçe ve gerek yabancı
dillerle yazılmış tarihi kitapların gözden geçirilmesinden sonra yazılan
bu eser Denizlimiz için hakikaten öğülmeğe değer bir kitap olmuştur. Te-
mamen vesikalara müstenit ve tarihi eserlere dayandırılarak yazılan
kitabın basılmasından duyduğumuz sevinci evimiz ve komiteniz namına
teşekkür ederken bu kutsal ödevi hiç yorulmak, üşenmek bilmeyen
bir çalışma ile yaptığından dolayı Akçakocayı kutlar yurdumuzu,
halkevimizi Denizlimizi tanıttak daha müfit eserler yazmasını candan
temenni ile Laodikyayı yazdığından dolayı evimiz namına tekrar teşek-
kürü bir borç bilir, Denizli tarihini yazmak hususunda başarılar dileriz.

Dil, Tarih ve Edebiyat
komitesi başkanı
A. Ulvi Darıverenli

Reçel ve şurup pişen evlere tatsızlık girmez.

Ulusal ekonomi ve artırım kurumu

KÖY DÜĞÜNLERİ

Geçen sayıdan mabat

Yazan F. Akçakoca Akça

Öğlan evinde gece sabaha kadar eğlence devam eder. Perşembe günü sabahtan ikindiye kadar hergünkü gibi geçer. İkindi vakti olduğu zaman bayraktar ve sağdıç hazırlığa başlarlar.

Delikanlılar tüfeklerini getirirler. Bayraktar ve sağdıçın dağıttığı barutlarla tüfeklerini sıkırlarlar (1). Gelinin bineceği at süslenir. Çeniz getirecek hayvan hazırlanır. Boyunlarına çanlar takılır.

Bu hazırlıklar bittikten sonra bayraktarın işaretile düğün alayı kızevine doğru hareket eder. Yolda kuru sıkı silahlar atılmağa başlar. Silâh seslerini duyan kız evi de öğlan evini ve düğün alayını karşılamağa hazırlanır..

Alayın yolda gidişi diğer gidişler gibidir. Yalnız gelinin bineceği ata; eyi at binen birisi biner ve düğün alayı arasında atını koşturarak bir takım hareketler ve hünerler yapmak suretile düğün alayına zevk ve neşe verir.

Alay kız evine vardığı zaman kendilerine yer gösterirler. Gelenler oturduktan sonra zeybek oyunu başlar. Bir taraftan da gelenlere kahve ve cigara ikram edilir.

Burada bir saat kadar oyun oynanup eğlence yapılarak vakit geçirildikten sonra gelinin hazır olduğu kızın babası yoksa en yaşlı ve en yakın akrabasına haber verilir. Bu zat gelinin bulunduğu odaya gider. Gelin bunun elini öper o da hayırlı dualar ederek gelinin duvağını indirir. Bu sırada gelinin bineceği at bu odanın dışarısına getirilmiş bulunur.

(1) Tüfek sıkılamak: Tüfeği doldurmak.

Gelinin iki koltuğuna yakın akrabaları girerek gelini, hazır olan hayvana doğru götürürler. Hayvanın yanına binek taşı makamında bir iskemle konur. Gelin bunun üzerine çıkarak özengiye ayağını basar. Bu sırada etrafında bulunanlar gelinin ata binmesine yardım ederler. Gelin ata bindikten sonra kızın anası başından ufak para, şeker ve buğday serper. Gelinin atını sağdıç yeder. Alay öğlan evine doğru yürümeğe başlar Alayın bu gidişi de eski gelüp ve gişler gibidir. Yine kuru sıkı silahlar atılır.

Gelin alayı öğlan evine varınca güveği gelinin başından para, şeker ve buğday serper. Düğün evi hanay (1) ise gelinin atı merdivenin; yer ev (2) ise hayatı (3) yanına çekilir. Orada gelin attan indirilmiyerek öğlanın babasına ve anasına geline birşey bağışlatılır. Meselâ (filân bahçe gelinimin-dir.) Veyahut (filân bahçedeki erik ağaçlarından beş tanesini gelinime verdim) der. Bunun üzerine gelin attan indirilir. Gelini attan öğlanın babası, anası ve yakın akrabaları indirirler Bundan sonra gelinin odasına götürülür ve bir kenarda ayakta durdurulur. Güveği gelinin yanına giderek gelinin duvağını açar. Geline (yüz görümlüğü) adıyla bir armağan verir. Bu armağan; bilezik, altın veya başka bir ziynet eşyası olabilir. Bundan sonra güveği dışarı çıkar. Dışarıda beklemekte bulunan anasının elini öper. Sonra avluda toplu bir halde bulunan erkeklerin yanına gidup önce babasının ve sonra köyün büyüklerinin ellerini öper. Bundan sonra herkes öğlanın babasına, gelinin hayırlı ve uğurlu olmasını dileyerek kutlular. Güveği arkadaşları alarak ya bir eve veyahut bir bağçeye giderler. Orada yatsı namazına kadar eğlenirler. Yatsı namazı vaktinde güveği camiye namaza gider. Namazdan sonra bütün köylü ellerinde birer yanmış çıra olduğu halde ilâhiler okuyarak güveği evine götürürler. Orada hocanın duasını müteakip babasının elini öper ve odasına doğru giderken arkadaşları güveğiye birkaç yumruk savururlar. Yumruklardan

(1) Hanay : yüksek ev .

(2) Yerev : Bir katli ev .

(3) Hayat : Evin sofası

kurtulmak için güveği sıçrayarak odasına doğru koşar. Bundan sonra herkes dağılır.

Cuma günü köy delikanlıları cuma namazında sağdıcin pabucunu ve eşyasını aşırarak ona helva, baklava ve içki adattırırlar. Bundan başka sağdıci gafil avlıyarak ellerinden ve ayaklarından tutarlar, altı okka ederler. Götürüp bir ağaca ellerinden ve ayaklarından bağlarlar. Bu elim vaziyete düşen sağdıci köy delikanlılarına yiyecek ve içecek adayarak kurtulur.

Gerek gelinin bulunduğu köyden ve gerekse yakın köylerden Cuma günü kadınlar gelin bakmiya gelirler. Buna (gelin ertesi) denir. Gelin ertesinde gelin bakmiya gelen kadınlar muhtelif armağanlar getirirler. Bunlara (okuluk) denir. Okuluklar, ziynet altını, elbiselik kumaş, çevre, puç, yazma, yağlık (mendil) gibi eşya olabilir. Gelinin ve oğlanın yakın akrabası hal ve vakti müsait ise altın takarlar, müsait değilse yukarıda saydığımız eşyadan birisini getirirler. O gün gelen okuluklar evin hayatına gerilen bir ipe asılır. Bunlar çeyiz eşyası gibi gelen ve gidenlere teşhir edilir.

Cuma günü gelin evinde (Gelin ertesi olmasından güveği eve hiç uğramaz. Onu sağdıci ve arkadaşları gezdirirler. Akşam üstü güveği çevresine doldurduğu çerezi eline alarak eve gider. sağdıcin adadığı adaklarla köy delikanlıları oturup hususi bir eğlence tertip ederler; bu suretle neşe içinde düğüne nihayet verilir.

Ev kadını !

Bol çilek meyvesinde reçel ve şurup yapmağı ihmal ettinse, bari vişne mevsimini kaçıрма

Ulusal ekonomi ve artırma kurumu

Halkevi Temsil kolu gezisi

Evimizin; ilimiz kaza, nahiye ve köylerinde her sene yaşattığı millî geceleri, heyecanlı günleri gösteren bu resim ; Kızılcaabölük nahiyesinde verilen bir temsile aittir. Erkekli kadınlı, hemen bütün nahiye halkı ile gençliğin, Cumhuriyet ve inkilâp yolundaki bu kaynaşması ne müheyyiç bir şeydir. Böyle anlarda, insan bütün Türklüğü ayakta görüyor. Ve bütün duyguları ayaklanıyor.

Köylüye

Denizli Halkevi gösteri komitesinin 1937 yılı, Tavas, Acıpayamlı ilçeleri ile Kızılcaabölük ve Kızılhisar kımunu, turu için hazırlanmış ve bu turda okunmuştur.

Yazan ve okuyan
Zeki Ülkü

Yüzlerce yıldanberi, birbirinden haberi
Olmiyan öz kardeşler, Cumhuriyettenberi
Uyanmışlar uykudan. Demişler : kim bizleri
Ayırmış böyle : sanki iki milletmiş gibi.

Cumuriyet babamız , boğmuş Padişahları ,
Ancak böyle Ulusun, dinmiş bütün ahları .
Gençler , köylü aşkıyle aşmış bütün dağları ,
Hep ilmiyle sulamış , tarlaları , bağları .

Yeni devlet demiş ki : köydedir can damarı.
Cahillikle köylünün ; canı , malı , davarı.
Mahvoluyor durmayın , temizleyin bu ârı !
Yetişmezsek milleti mahvedecek bu ağrı .

Yine geldim ey ana ! Bu sefer söyle bana !
Bütün derdini aç ki ; yardım edeyim sana !
Güven artık bir bak da yavrundaki imana ;
Bu Nur vursun senin de güzel, asil , simana !

Sakin değişme beni , dünkü yobaz yılına ;
Bu gün herşey bendedir , bunu iyi bil ana !
Hocalar soktu , seni bu karanlık zindana ;
Benimle çıkacaksın sen şu parlak cihana !

Beni gel evlâdın yap ! sık sık köyüne çağır !
Şehire geldiğin gün , nerde görüsen bağır !
Koşacağım sesine , artık değilim sağır ,
Nene ! bunu bir dene ! Oğlum ! diye bir haykır !

Bak sor bize , biz kimiz ? köylü mümessiliyiz.
Her yerde ve her zaman bekliyoruz sizi biz .
İş bilmiyen köylünün ; eli, kolu, diliyiz.
Buna şaşmayınız biz ! Cumuriyet genciyiz .

Cumuriyet köylüsü ! Atatürkün gözü
Sendedir. Bilirsin ki onun bir büyük sözü :
((Köylü efendisidir Cumuriyette yurdun .))
Laflarıdır ki ancak ; sen bununla kurtuldun !

Yalnız sen mi ? hepimiz ; güzelim Türkiyemiz
O el ile kurtuldu. Bakın nasıl sinemiz ,
Onun sevgisi ile kabarıyor , şişiyor .
Şimdi de ulu atan her köye yetişiyor .

Cumurluk ordusuyuz, şu yurdun kolcusuyuz .
Biz gençler memleketin ; ilim , fen yolcusuyuz.
Benim bilgimden sen de yararlanasın diye ,
Burda sana kalbimi edeceğim hediye .

Başıyorum sözüme , azıcık daha dinle !
Uzun bir yolculuğa çıkacağım seninle .
Bu dünyada ne varsa hepisini biliyorum ;
Sana duyurmak için, arana giriyorum .

Her taraf böyle değil, düşmanda yok tek cahil.
Bu gidişle yakında, bu mertebeye nail
Olarak cennet yurтта, onlardan daha üstün
Olmağa uğraşarak, yükseleceğiz büsbütün .

Ey yurtdaşlarım ! bu gün her, şeyin bir ilmi var:
Ne ekin, ne zanaat , ne koyun, ne de davar
Bunsuz olmuyor asla ; bu kadar değil, daha, var:
Otun da , insanın da , madenin de ilmi var.

Öyleyse gelin şimdi, düşünelim beraber.
Bu işte hem verelim, birbirimize haber.
Ne yapalım söyleyin ! bizden herşey isteyin !
Faydasını görelim , bu çekilen emeğin .

Bilgi olsun kardeşim ; bundan sonra yemeğin !
Bu yolda uğraşarak kazanılan ekmeğin
Tadı başkadır başka. Tutulursan bu aşka ;
Yükseleceksin birden , olacaksın bambaşka !

Yalnız sıkılma artık ! bir Türk gencinden kaçma
Cahillere sokulma ! onların o pek saçma
Laflarını dinleyip saflıkla ağız açma !
Senin ümidin benim; aman diyeyim kaçma !.

Ne istersen bende var; hesap, kitap, Gazete,
İstediğin zaman gel ! doldur da bir sepete ;
Getir bu hazineyi , şu güzel memlekete ,
Can gelsin şu millete , kuvvet gelsin devlete.

Bir lâfım daha kaldı : Ah ! yüreğim kanadı .
Ey aziz Tür köylüsü ! Yurdun kolu, kanadı !
Bu geceki işimiz , Türkün yüksek ve temiz
Ruhunu burada yaymak, titrerken yüreğimiz.

Birazdan şu sahnede , göreceksin ruhunu !
Her gün bu ruhla beslen, unutma asla bunu !
Biz dünün kaybettiği köylüyü arıyoruz .
Ruhça kaynaşmak için, halâ kıvranıyoruz.

Zeytin yağla su gibi durarsak ayrı ayrı ;
Şu güzel yurdumuzun bize dokunmaz hayrı .
Gel anam, gel kardeşim ! kaynaşalım biz gayri.

Ne zaman ki bizi sen sayacaksın kendinden .
Ve her gün bizler için, yanacaksın sevginden;
O gün kendini bulur, kurtulursun derdinden !
İnan ! ölüyoruz biz, senin şu kederinden ..

Son olarak sevgimi açıyorum derinden .
Bir gün bir kardeş gibi ayrılırken evinden ,
Yüksek sevgine karşı, sana ben Denizliden
İmzalı bir resmimi gönderirim. Bak !, güven!

Güveniyoruz sana ; çık ey köylü meydana !
Boğ şu yurdu varlığa, kahramanlığa, şana !
Bizden derin saygılar, yüksek sevgiler sana!
Bizi gerilerde bırak ! sen sahip çık vatana !..

İpek böceği tohumunu tayin usulü

İyi koza mahsulü almaya muvaffak olmak için esaslı iki cihete dikkat etmek lâzımdır. Birinci derecede hastalıksız, mikroskop muayenesinden geçmiş ve devlet sovk mahzenlerinde kışladılmış tohum almak, diğeri ise açılacak böcekleri beslemeyi bilen ellere baktırmaaktır.

İpek böceği tohumu iki suretle elde edilmektedir. Biri Pastor yani kese usulü, Diğeri ise çarşaf ve ya dökme tarzındadır. Pastor usulünde tohum çıkara bilmek için İpek böcekçiliği mekteplerinden çıkmış bulunmak ve Ziraat Vekâletinden Tohum çıkarmı ve satımına dair ruhsatiyyeyi havi olması şarttır Bu usulde kelekelerinden ipek böceği yumurtası alınacak kozaların raporlu olması mecburidir. Her hangi bir kozadan tohum çıkarmak cezayı mucipdir. Şu hale nazaran raporlu yaş kozalar ye dizgeçlere ve ya içindeki böceğe zarar vermiyecek surette ince iplere dizilerek kelekeler çıkarmaya terk edilir. Kelekeler çıkarmaya başladığında erkek dişi ile çiftleştirilir ve her dişi ayrı ayrı kağıt keseleri konarak keselerin ağzı kapanır ve muayeneye kadar bu torbalarda muhafaza edilir. Dişi kelekelerin verdikleri yumurtaların hastalıksız olabilmesi ancak kendilerini yumurtlayan kelekelerin sağlam olmasile kabildir. Bu itibarla zamanı gelince torbalar içinde bulunan her dişi kelekeler çıkarılır. Ufak havanlarda dövülerek mikroskopta muayene edilir. Kelekelerde hastalık yoksa tohumları iyi diye ayrılır, hasta ise o kelekelerin yumurtaları satışa çıkarılmayarak yakılır.

İkinci ve gayri fenni tohum almada ise, kelekelerinden tohum alınacak kozalar yere yayılır bunlardan çıkan kelekeler rast gele ve bir kaç defa kudretleri yettiği kadar çiftleşir ve tohumlarını karışık olarak bir yere yumurtlarlar bu gibi kelekeler Mikroskop muayenesine tabi tutulsalar hiç bir kıymeti yoktur. Bu tarz tohum çıkarmı esasen daima çiftçinin ve çıkarıcının zararınadır.

Bir çok yerlerde bilgisizlik yüzünden bazı böcek tutanlar Hükümet kontrolundan geçen ve her suretle hastalıktan salim olan tohumu para vermemek için kendi tutmuş oldukları kazalardan dökme suretile tohum almada ve hatta kendi ihtiyacını temin ettikten sonra komşusuna da vermekte ve böyle muayenesiz ne olduğu belli olmayan ynmur-

taları zamanı gelince fıskırtup beslemektedir. Muayenesiz bilhassa fena yerlerde tutulan bu gibi tohumlardan çıkan böcekler zayıf olduğundan en ufak bir arızadan müteessir olur ve hastalanarak mahvolur. Bu yumurtaları meydana getiren kelebeklerde birde hastalık varsa yumurtalara da irsen geçtiği için yeni çıkacak olan ufak böcekler hastalıkla malûl olduklarından birinci ikinci. ve en çok üçüncü yaşlarına girebilir ve diğer yaşa girmediği gibi kozada veremeyeceğinden telif olur onlara verilen bütün emeklerde busuretle havaya gider.

Bu gibi zararlara maruz kalmamak için böcek tutanlarımızın böyle kendi kendilerine tohum çıkarmaktan vaz geçmeleri lazımdır. Havanın pek müsait gittigi senelerde tesadüf kabilinden kendi çıkarmış oldukları tohumlardan bazan iyi netice alanlar vardır. Fakat bu hiç bir zaman devam edemez. Böyle gayri fenni çıkarılan tohumlardan alınan kozalarda bilumum evsafirini gaip etmekte ve kozaların şeklide bozulmaktadır Bir kaç sene aynı yerde beslenen böceklerin kozalarından tohum alınmaya devam edildiği takdirde kozalar dejenere olur ve ipek verimi azalır.

İşte yukarıda uzun uzadıya söylediğimiz bu fenalıkları onlemek ve çokce iyi mahsül alabilmek için Hükümetin kontrolundan geçen ve fenni yerlerde muhafaza edilip bandrol ile satılan tohumlardan tedarik etmemiz daima menfaatımız iktizasındandır.

Akif Tunç

Denizliye toplu bir bakış

Yazan : Fehmi Erdoğan

Dünyada hoş giden üç şeyden su ve yeşilliği içine alan Denizliye, en çok İzmir'den Eğridire geçen tiren yolu ile gelir. Bu yoldan Goncalı istasyonu ile sağa kıvrılan bir hiyabanla Denizliye ulaşır. Alinin Goncalığı insan oğlunun taze ve dinç oluşundan değil, çiçek ve meyve diyarını, tomurcuğu ile heber verişindedir. Buraya kara yolu ile Antalyadan

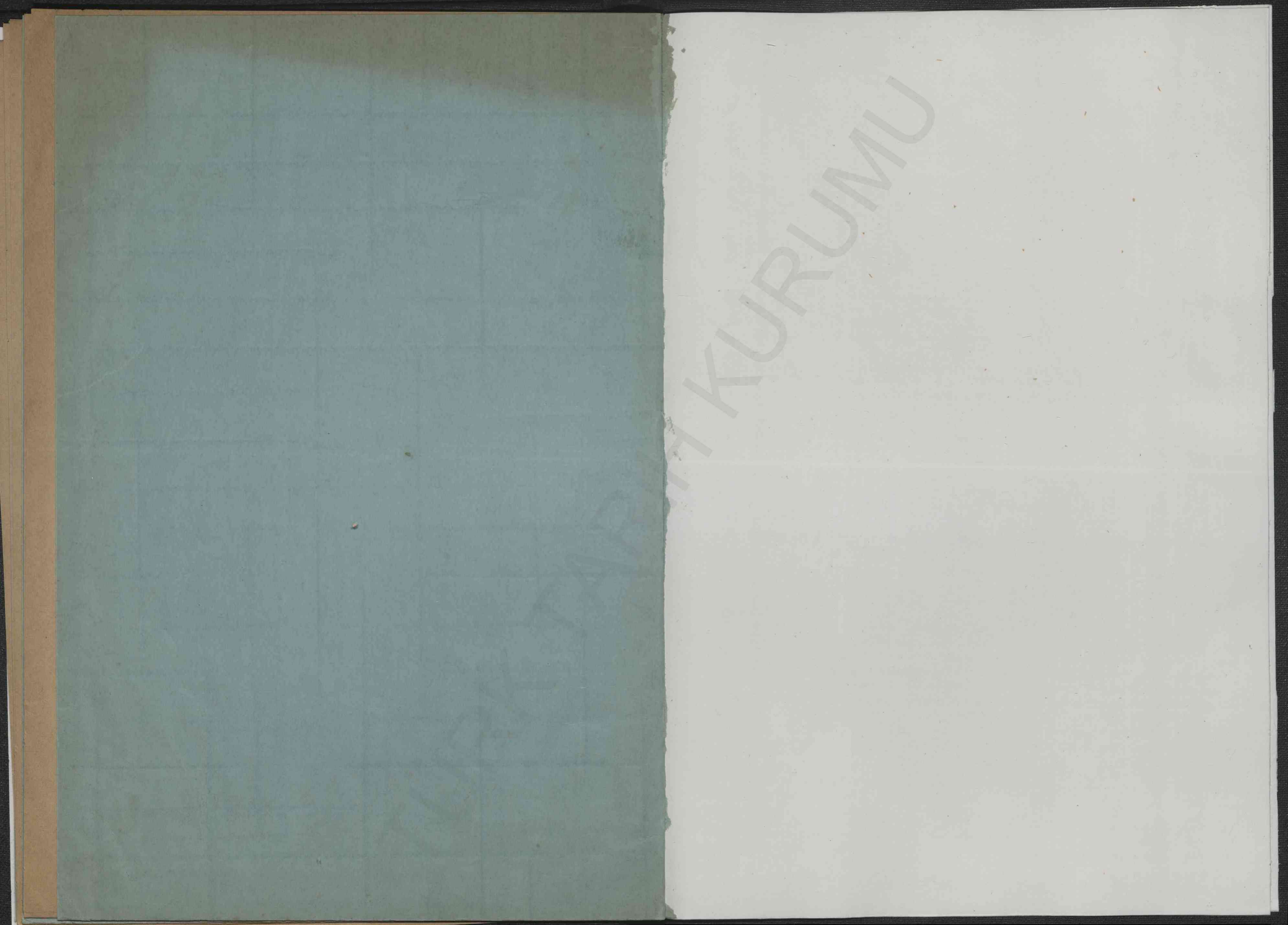
Denizliden bir görünüş

Burdur ; Isparta, Dinar, Çardak üzerinden Konyadan ; yine Dinar üzerine gelir. Muğla ; Davas - Kale üzerinden Nazilli ve Aydın ; Sarayköy üzerinden, İzmir ; Buldan, Alaşehir, Kasaba üzerinden gidilir. Türkiye'nin ikinci Burusası olan

Denizli Batısına üzeri kestane ve çam ağaçları ile süslü 2000 lik Babadağın, güneyine Fındık dağını, doğusuna iki buçuk binlik Honaz dağını almıştır. Honaz dağının eteğinde toprağın hayat ve tat fışkırtan bünyesinde Türk bayrağının renklerini nefis bir şekilde karıştırıp aksettiren Kiraz diyarı yatıyor. Dağı taşı su ve yeşillik taşıyan Denizli, yer yüzüne yaprak arasından uzanan meyvesile keder ve gamı unutturan edasını saklıyor. Dağları ufuklara kadar renkli; suları şehir altına kadar berrak, gölgeleri güneşi sızdırmıyacak kadar kuvvetlidir. Denizli üç tarafına ünlü dağlar almış bir tarafı ile menderese bakan bir havuzdur. Burası Şair Nedimin cennete benzettiği yerden, bağrındaki nüfusu refaha kavuşturduğu için daha eyidir. Yazının en sıcak gününde bile suyunun bolluğu sıcaklığı tebahur ettirir. Denizliyi bir plân dahilinde tabiatının bozmadan yaparsak en güzelin, insan görüşünü hayran eden mertebesine yükselteceğiz. O zaman fennin, san'atın, zevkin bütünlüklerini dinleyebileceğiz. Buranın gözü ufuklara kadar götüren ne denizi, ne de gölü var.

Fakat her evde denizi unutturan berrak suluhavuzu, çiçek ve ağaçtan ummanı var. Hayatın neş'esinin su ile şeref, bulunduğunu bilenler burada yalnız musiki ve elektrik ararlar. Yaz gününde göz yorgun uzanırken ufuklara gök yüzünün yeşil kavaklarla bölündüğünü görür. Bu ağaçlar, gecede semaya bir siyah parmak gibi uzanır. Teşkil ettiği antenle insaniyetten ne gibi bir haber beklediği meydandadır. Yalnız akışına seyrettiren beyaz kömür ışığını esirgeyor. Tabiat vermiş insan vermiyor Denizlide tabii güzellik boylu boyuna uzanmış yatıyor. Bunu kaldıracak insna elidir. Bu güzelliği ayak üstü tutmak cemiyetin enerjisine bağlıdır.

TÜRK TARİH KURUMU

Korum Adı: TÜRK TARİH KURUMU
Sicil No: 255.7.2/24/807875
DERGİLER İNANÇ : DENİZLİ HALKEVİ DERGİSİ 4-5 (1937)
Markası: MARKASIZ Bulunduğu Yer: Konusu: TÜRKÇE

